

luit et consecrari, ut per illud quod nullo prius sæculo revelatum fuerat, fides nascentis Ecclesiæ tanto majori fulgeret merito et præmio, quanto majoris cognitionis divinæ instrueretur arcano, quod ad revelandum hominibus, solus Filii Dei reservatum erat privilegio. Unde ipse propheta : *Propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa; quia qui loquebar ecce adsum (Isa. LII, 6)*. Item in Evangelio : *Pater, manifestavi nomen tuum hominibus (Joan. XVII, 6)*. Quamvis enim sancti prioribus sæculis credidissent Trinitatem sine cuius fide salvi esse non poterant; non tamen ita manifeste ut in plenitudine gratiæ, quia, ut ait Dominus in Evangelio : *Multi reges et prophetae voluerunt videre quæ videtis et non viderunt, et audire quæ auditis et non audierunt (Luc. X, 24)*; quia non eis fuerat revelatum.

Præmonstrans ergo Christus fide et nomine Trinitatis baptismum nuntiandum esse et consecrandum, cum baptizaretur, vox Patris audita est, quæ Filium sibi placitum eum testaretur : Spiritus sanctus in columbæ specie super eum visus est (*Matth. III, 17*) : ut Ecclesia in suo crederet Trinitatem non deesse, quam in sui capitis Christi baptismate corporaliter etiam cognovisset adesse, Patrem in sono audiens, Filium in carne, Spiritum sanctum in columbæ specie præsentem videns.

Super hujus fidei firmitatem Christus Ecclesiam suam fundari instituens, Ecclesiæ suæ pastori Petro dicens : *Tu es Christus Filius Dei vivi (Matth. XVI, 16)*, quia in hoc de Trinitate perfecte senserat, respondit : *Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super hanc petram, id est, super hujus fidei firmitatem, ædificabo Ecclesiam meam (ibid.)*. Unde etiam Deus Pater per prophetam : *Ponam in Sion lapidem angularem, pretiosum, in fundamento fundatum, qui cre-*

A diderit in eum, non confundetur (Isa. XXVIII, 16). Item Paulus : *Ut sapiens architectus fundamentum posui, fundamentum autem aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus Jesus (I Cor. III, 10)*. In Christo enim tota Trinitas intelligitur, teste Beda, in Actus apostolorum.

Cum Ecclesiæ regula sit fideles in nomine sanctæ Trinitatis baptizari, quomodo Lucas per totum hujus libelli textum, non aliter quam in nomine Jesu Christi baptismum dari testatur? Quod ita Ambrosius solvit, quod per communitatem nominis impletum mysterium sit, quia sive Christum dicas et Deum Patrem a quo unctus est Filius, et ipsum qui unctus est Filium, et Spiritum quo unctus est designasti : scriptum est enim, Jesum a Nazareth, quomodo Deus unxit eum Spiritu suo (*Act. X, 38*), sive Patrem dicas et Filium ejus, et Spiritum sanctum, tres pariter indicasti, si tamen et id corde comprehendas; sive Spiritum dicas et Deum Patrem a quo procedit Spiritus sanctus, et Filium, quia Fili quoque est Spiritus, nuncupasti. Cum ergo Christus in fide et nomine Trinitatis Ecclesiam suam fundari disponat, quis contra hanc institutionem aliter agens, ratum et aliquid faciat, verum, quæ et prophetice et evangelice auctorizata est, et præter quam aliud fundamentum neminem posse ponere Apostolus clamat?

In celebrandis igitur Christi sacramentis non sectarum novitates vel hæreses inducere, sed ejus institutionibus studeamus fideliter deservire, ut ejus potestate verum, ita ejus auctoritate ratum est quod in eis agimus, sic ejus gratia salutiferum nobis sentiamus. Qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

DIVI ALGERI

SCHOLASTICI LEODIENSIS

DE SACRIFICIO MISSÆ ⁽⁶²⁾.

Solemnis celebratio totius missæ ad hoc instituta est, ut memoriam exprimat Christi venientis in carnem, et ejus passionem in mysterio resurgere; unde illa quæ primo ponuntur ab introitu missæ usque ad secretas preces, quas secum loquens sacerdos effundit, adventum Dominicam et tempora evangelicæ prædicationis representant. In primis illæ æteretæ orationes, quæ super oblata funduntur, trinam precem exprimunt, quam ante passionem suam Salvator ad Patrem effudit dicens : *Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste (Matth. XXVI, 39)*.

Ubi etiam legitur Dominus sudasse sanguinem, et factus in agonia prolixius orasse, ut patenter innueret in quanta cordis contritione et spiritus anxietate sacerdos peccator sacrificium orationis debeat offerre Deo, cum sacerdos justitiæ oblaturus seipsum non sine sanguinis effusione emiserit preces ad Patrem, et ita evidenter ostenderit suum erga nos compassionis affectum. Quod ipsum legalis sacerdos faciebat, qui Sancta sanctorum intrabat sine sanguine nunquam, quoniam, secundum Apostolum, sine sanguinis effusione non fit remissio.

(62) Ex Emin. et Rev. D. A. Mai. *Scriptorum veter. nova collect.* t. IX, p. 371, et cod. ms. lat. n. 812, Biblioth. reg. Paris.

Postea sacerdos noster salutatur populum sublimi voce; sursum corda erigere et gratias agere Domino exhortatur, exprimens illud quod revertens Dominus ad discipulos ait: *Vigilate et orate, ut non intretis in tentationem* (Matth. xxvi). Sequitur ille celestis hymnus: *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth*, quem in Veteri Testamento animalia cecinisse dicuntur. In quo ostenditur in hora sacrificii spiritus adesse angelicos, debitam reverentiam divinis mysteriis exhibentes.

Consequenter incipit sacerdos noster *Te igitur*, et quasi ingrediens Sancta sanctorum, primo generalem pro tota Ecclesia precem effundit, imprimens signum crucis, et oblationem illam Christi sanguine superfundit, qui quoties celesti sacrificio similitudinem crucis apponit, toties propositam oblationem Christi sanguine superaspergit. Vocat ea quae afferuntur, primo dona, quia a Patre luminum dantur nobis; secundo munera, quod eisdem muneramus oratorem; tertio sacrificia, quoniam per illa et abluimur a peccatis, et reconciliati pacem habemus ad Deum. Secunda in canone oratio fit pro illis, qui vel panem ad sacrificium obtulerunt, vel sacris mysteriis circumstant. Tertia oratione sanctorum suffragia supplex implorat, et quasi carbonem ignis inferens iuxta legem, incensum affectuosae orationis imponit, ut more celestis pontificis propositam hostiam nebula compunctionis obumbret. Quarto loco rogat sacerdos fieri oblationem illam primo benedictam, ut per eam impleamur omni benedictione celesti; secundo ascriptam, ut ejus efficacia libro viventium ascribamur; tertio ratam, ut per ejus effectum radicati vel fundati in fide, a charitate Dei nullatenus avellamur.

Recenset deinde Dominica, quae Christus in coena dixisse fertur, quorum virtute et gratia panem converti in carnem, et vinum mutari in sanguinem fides catholica consistit. Quare autem dicitur calix sanguinis novi esse et aeterni testamenti? Ideo utique dicitur, quia per fidem sanguinis Jesu Christi promittitur nobis peccatorum ablutio et consecutio celestis regni. Quod utrumque novum dicitur et aeternum, quia videlicet, dum expurgat a peccatis, nos innovat, et dum regnum nobis tribuit, ad incorruptionem aeternam sublata corruptibili mutabilitate transtulit. Porro mysterium fidei est, quoniam Christiana fides hoc habet, ut sub specie panis et vini veritatem carnis et sanguinis fateatur, quoniam illud mysterium utrumque simul est et sacramentum et res sacramenti; dum exterius colorem quidem et saporem panis et vini representat, interius vero substantiam carnis et sanguinis oculis fidei subministrat. Subsequenter dicit sacerdos visibilem hostiam illam esse puram, quia purgat a vitiiis; sanctam, quia virtutum etiam confert electis; imma-

culatam, quia incorruptibilitatis gloriam largitur justis. Orat sacerdos acceptum fieri sacrificium sicut munus Abel, cujus innocentia Christi innocentiam et vitam designat; sicut sacrificium Abrahæ, quod sanctitatem Dominicæ passionis insinuat; sicut hostiam Melchisedech, quæ in pane et vino quotidianum Ecclesiae sacrificium praefigurat. Supplex interea presbyter orat Dominum, ut hæc jubeat perferri per manus sancti angeli in sublime altare suum, ut sit evidens in illa hora sacramentum, illum panem uiri Dominico corpori, et eidem unius communionis substantiæ coaptari. Osculatur etiam tunc altare, ut ostendat ejusdem sacramenti velle se [participem] fieri; et signo crucis se uniuersum, ad perceptionem mysterii praeparat semetipsum. Rogat pro defunctis, deinde etiam pro se ipso, et in fine nomina sanctorum interserens, quasi alter Aaron nomina duodecim patriarcharum insculpta suo pectori representat.

Sequitur: *Per quem hæc omnia, Domine, semper bona creas*, de pane carnis substantiam proferendo; *santificas*, spirituali virtutum abundantia cumulando; *benedicis*, gratiarum omnium efficaciam largiendo. Consequenter amouet corporale, et ex ipso sacro pane crucem faciens super calicem, Christi crucifixionem ostendit: iterumque deponens in altare et corporali operiens, triduanam assimilat Domini sepulturam. Ubi etiam dicit patrari nobis hoc virtutis sacramentum *per ipsum*, qui dat omnibus affluenter et non impropere; *et cum ipso*, qui regit et disponit universa; *in ipso*, in quo vivimus, movemur et sumus. Sequitur Dominica oratio *sed libera nos*; in cuius fine sacerdos Dominicum panem dividit in tres partes, quarum primam depouit in calicem, mediam servat sibi, offert communicandis extremam. Fractio panis Christi passionem significat, in qua templum corporis ejus confractum est et solutum quod tribus diebus divina potentia suscitavit. Calix designat sepulcrum Dominicum, in quo Christus devoratus a morte sicut Jonas in ventre ceti, ita per triduum jacuit in corde terræ. Prima portio, quæ sanguini admiscetur, rogat pro eis qui jam exuti corporibus, sed corporum vitiis obligati, habent in se quod per poenam purgatoriam examinari debeat et purgari. Media portio pro eis orat, qui adhuc viventes in carne et quasi in medio positi, libertate arbitrii sui possunt declinare quo volunt ad dexteram vel ad sinistram. Tertia portio gratias agit pro sanctis qui in gloria constituti non habent necesse ut pro eis fundatur oratio. Ita passio Christi proposita omnibus prodest, defunctis ad veniam, vivis ad gratiam, sanctis ad gloriam. Idemque sacramentum singulis cooperatur in bonum, dum mortuos purgat, vivos justificat, justos coronat, per eundem qui vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.